

Maročnina listu: --
 Celo leto . . . K 10—
 Pol leta . . . 5—
 Četrť leta . . . 250
 Mesečno . . . 1—
Dunaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . 15—
Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 vin.
 od 6 redne petivrstice: pri
 večkratnih oznanilih velja
 -- popust. --
„Straža“ izhaja v pon-
deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Doroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Nov drzen čin nadporočnika Mlakarja.

Na gori Monte Cimone razstrelil nadporočnik Mlakar gorski vrh z Italijani vred v zrak. — Italijanska ofenziva na Primorskem zlomljena. — Naši zasedli prelaz Vulkan. — Pred novo bitko v Dobruči. — Boji v Karpatih in vzhodno od Lvova.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 24. septembra.

Uradno se razglašajo:

Rumunsko bojišče.

Na ozemlju prelaza Vulkan so bili rumunski sunki odbiti. Pri Sibinju (Nagy-Szeben) in na sedmograški fronti nič pomembnega.

Rusko bojišče.

Skupina generala kavalarije nadvojvode Karola: Vzhodno in severno od Kirlibabe je sovražnik trdovratno nadaljeval svoje napade. Vzhodno od Kirlibabe so bile po malenkostnem začetnem uspehu velike sovražne sile ustavljene in nadaljni sunki odbiti. Južno-zahodno od žrebčarne Luczina je bil tudi večeraj močen sovražni naval — sedmi v zadnjih dneh — pred fronto budimpeštanskega honvéda odbit. Na ozemlju Ludova smo iztrgali sovražniku iz rok malenkostne uspehe, katere si je pridobil v najnovejših praskah.

Skupina maršala princa Leopolda bavarskega: Med Zborovem in med gornjim tokom reke Seret so Rusi večeraj po večdnevni artilerijski pripravi napadali vnovič z velikimi silami. Že je bilo odbitih več navalov velikih sovražnih sil, ko se je sovražniku popoldne severno-vzhodno od Perepelnika posrečilo vdreti v naše črte. V ponočnem napadu smo po srditih bojih zopet pridobili vse izgubljene postojanke. Vjetih je bilo čez 700 sovražnikov ter vpljenih 7 strojnih pušk. Krvave sovražne izgube odgovarjajo načinu njegovega bojevanja.

Italijansko bojišče.

Na južnem odseku Kraške gorske planote je prišlo do bojov iz bližine. V teh bojih so naše čete uplenile 1 strojno puško. Na fronti Fassana je bil napad sovražnega bataljona na naše postojanke na Gardinalu v našem ognju odbit.

Kakor je sedaj dognano, je bila razstrelba na vršacu Cimone, katero je nadporočnik Mlakar v kljub temu, da je bil ranjen, vodil tako izborna, uničujočega učinka. Ena italijanska stotnija je bila popolnoma zasuta. Oddelki pešpolka št. 59 so napadli ostale dele iznenadene posadke in sicer v bok in hrbet. Število vjetih se je zvišalo na 427. Tudi stali bili vpljeni 2 strojni puški. Od tedaj se nahaja gora Cimone pod živahnim ognjem sovražne artilerije.

Balkansko bojišče.

Nobenih posebnih dogodkov.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 23. septembra.

Francosko bojišče.

Skupina prestolonaslednika Ruperta: Trajna bitka ob Sommi je zopet v polnem teku. Artilerijski boj med rekama Ancre in Sommo je izredno sr-

dit. Ponočni sovražni sunki pri krajih Courcellette, Rancour in Bouchavesnes so se izjalovili.

Skupina nemškega prestolonaslednika: Ob ozemlju Moze je bojno delovanje na levi strani reke in v posameznih odsekih na desni strani postalo močnejše.

Rusko bojišče.

Fronta maršala bavarskega princa Leopolda: Z močnimi silami so Rusi znova petkrat napadli med Seretom in Strypo severno od Zborovega. Pri Manajovu je udrl sovražnik v naše postojanke. V protinapadu je bil zopet vržen nazaj in je pustil čez 700 vjetnikov in 7 strojnih pušk v naših rokah. Dalje proti jugu so se vsi napadi pod težkimi sovražnikovimi izgubami pred našo črto ponesrečili.

Fronta generala kavalarije nadvojvode Karola: V Karpatih smo dobili med Ludovo in Baba-Ludovo kakor tudi na vzhodnem pobočju gore Cimbroslava dele postojanke, ki smo jih v prejšnjih bojih izgubili, z napadom zopet nazaj. Severnovzhodno od Kirlibabe so v teku srditi boji.

Rumunsko bojišče.

Pri prelazu Vulkan in zahodno od tam je bilo več rumunskih napadov odbitih.

Balkansko bojišče.

Nobenih posebnih dogodkov.

Najnovejše bolgarsko uradno poročilo.

Sofija, 24. septembra.

Macedonsko bojišče.

Na višini Stranaprečka Planina smo zavzeli z naskokom gorski greben južno od vasi Popli. Sovražnik se je v neredu umaknil ter pustil na bojišču veliko mrtvih in ranjenih. Na ozemlju Lerin (Florina) vlada mir. Na višini Kaimakčalan hud artilerijski ogenj na obeh straneh in malenkostno infanterijsko delovanje. V dolini Moglenica slab topovski ogenj. Naša artilerija je razpršila številna zbiranja sovražnika. Zahodno od reke Vardar slab artilerijski ogenj. Vzhodno od reke Vardar hud, toda od časa do časa ponehuje artilerijski ogenj. V vzhodju gorovja Belasica in na fronti ob Strumi na obeh straneh slab artilerijski ogenj. Ob obali Egejskega morja mir.

Rumunsko bojišče.

Ob Donavi nobenih dogodkov. V Dobruči je bilo večerajšnjega dne nekoliko mirneje. Sovražni poskus, prodirati proti vasi Mustafa-Azi, je izjalovil učinek našega artilerijskega ognja in prihod naše kavalarije. Sovražnik se je umaknil v svoje postojanke. Na ostali fronti manjše praske prednjih oddelkov, kojih izid je bil za nas ugoden. Ob obali Črnega morja mir.

Strašne zapreke za italijansko prodiranje.

Milan, 24. septembra.

Iz poročila, ki ga je dobil „Secolo“ iz italijanskega glavnega stana, je razvidno, da se s tem, da je Rumunija posegla v vojsko, italijanske fronte ni posebno razbremenilo. Nasprotno! Od tega časa je Avstrija poslala prvovrstne in v vojski izkušene čete ter težke in lahke topove in zelo veliko vojnega gradiva proti Italijanom, in je tako napravila zapreke za italijansko prodiranje še strašnejše.

Generalna ofenziva na vseh frontah.

Pariški list „Matin“ piše: Vojni svet v Parizu je te dni sklenil, da četverosporazumove čete ne bodo v bodoče poskušale predreti sovražnih front na tem ali onem mestu, marveč bodo prišle v doglednem času z generalno ofenzivo na vseh frontah, da na ta način kolikor le mogoče oslabe sovražnika in ga prisilijo, da zastavi vse svoje sile na vseh frontah. Od tega vojnega načrta, katerega je izdelal general Joffre, si obetajo odločilnega uspeha v tej svetovni vojski.

Državni zbor ali ne.

O sklicanju avstrijskega državnega zbora se sedaj veliko govori in piše. Naj rečemo tudi mi svoje mnenje. Hrvatsko-slovenski klub je bil med vsemi državnozbornskimi klubi prvi, ki se je izrekel za nadaljevanje parlamentarnega življenja tudi med vojsko. To svoje stališče je v klubovih sejah opetovano obnovil ter ga naznanil po svojih zastopnikih tudi ministrskemu predsedniku. Ko se je začela italijanska vojska, se je na vpliv tirolskih, solnograških in gornjeavstrijskih poslancev tudi Krščansko-socialni klub zrekel za zborovanje parlamenta. V Nationalverbandu si je prepričanje o potrebi parlamentarnega delovanja naredilo pot še le sedaj, ko se je vsled organizacije „delovne skupnosti“ vpliv nemškoradikalne stranke nekoliko paraliziral. Za sklicanje parlamenta so se te dni izrekli nadalje še tudi Poljaki in katoliški Čehi. Da so tudi socialdemokraciji vseh narodnosti in liberalni Čehi za parlament, ni dvomiti, tako da so razven nemškoradikalne stranke vse druge stranke za zopetno delovanje državnega zbora.

Predsednik državnega zbora dr. Sylvester si je izprosil in dobil od Nationalverbanda dovoljenje, da skliče v slučaju, da se Verband izreče za sklicanje državnega zbora, sejo klubovih načelnikov. To se dosedaj še ni zgodilo. Tako stoji trenutno vprašanje o sklicanju parlamenta v njegovi lastni areni. Ali kako je z javnim mnenjem?

Pri nas Slovencih in Hrvatih je bilo javno mnenje vedno za državni zbor, ker je to najpripravnejša tribuna, na kateri lahko prosto povemo svoje načrte, zahteve in pritožbe. Ako bi bil državni zbor redno funkcioniral naprej, bi gotovo slovenski in hrvaški poslanci uporabili vsako priliko, da bi nihče niti najmanj ne mogel dvomiti o patriotičnem mišljenju njihovega naroda. Sedaj so še le bajoneti hrvaških in slovenskih vojakov morali dokazati celemu svetu, da so nas intra et extra muros glede našega državljankega mišljenja krivo sodili.

Pri nekaterih drugih narodih je bilo javno mnenje proti parlamentu. Navajali so se različni razlogi, o kojih upravičenosti ali neupravičenosti soditi se nam zdi danes odveč. Toda mnenje se je temeljito spremenilo. Vsakdo je prepričan, da bi se vse stranke koj začetkom zborovanja združile k mogočni manifestaciji za Avstrijo in Habsburžane ter da bi se ogibale vsega, kar bi moglo naši skupni domovini škoditi pred sovražniki. Vrhutega pa ima ljudstvo globoko željo, da se njegovi zaupniki z vlado posvetujejo o izpremenjenih življenjskih razmerah v državi ter skupno z njo iščejo potov, po katerih bi naj hodili v sedanjih težkih gospodarskih časih. Mnenje o državnem zboru in njegovi kontroli nad politično upravo se je tako spremenilo, da je danes najti le malo ljudi, ki bi se ne izrekli za sklicanje in delovanje državnega zbora. In med temi maloštevilnimi ljudmi je menda največ poslancev, ki se boje v sedanjem štadiju prevzeti odgovornost za vso gospodarsko situacijo, ustvarjeno brez njih po drugih.

Važno je seveda tudi izvedeti, kako misli o sklicanju parlamenta avstrijska vlada. Kako je mislila dosedaj, to vemo vsi. Razlog, zakaj je tako mis-

lila, nam je povedal ogrski ministrski predsednik grof Tisza, češ, „da se je avstrijski ustavni mehanizem moral že prej boriti z mnogimi anomalijami, ki so bile celo v mirnih časih polne nevarnosti in ki bi mogle sedaj vsled razmaha svetovne vojske roditi usodepolne posledice.“

Toda vsi vemo, da so se duhovi, parlamentarni in neparlamentarni, katere je svetovna vojska bodisi v tej ali oni smeri spravila iz ravnotežja, do dobrega pomirili, da se je solidnost javnega mišljenja ustalila in da se je vsakdo iz te vojske mnogo naučil, kar bo državi in njenemu ugledu na hasek.

Mnogi mislijo, da je grof Stürgkh principiellno proti parlamentu. Mi nimamo tega mnenja, ampak mi vemo nasprotno, da je dostopen za vse argumente, ki mu prihajajo od treznih ljudi, ter da se ne ustavlja javnemu mnenju, kakor hitro, z gotovostjo uvidi, da bodo nova pota v dobrobit cele države.

Bolgarske stranke.

„Domoljub“ piše:

Bolgarija nas zdaj posebno zanima. Važno je torej, da poznamo novejšo zgodbo njene politike.

Volilni red v Bolgariji je splošen in proporcionalen, zato so volitve svobodne. Vsaka stranka dobi toliko poslancev, kolikor jih ji gre po številu glasov, ki so se oddali za njo. Volilcev je dober milijon.

Strank je bilo pred vojsko deset, oziroma le osem, ki so postavile svoje kandidate ob zadnjih dveh volitvah. Predzadnje volitve so bile meseca decembra leta 1913. Ker Radoslavov, tedanji in sedanjí ministrski predsednik, ni dobil za vladno večino, je razpustil **sobranje** (zbornico) in meseca marca leta 1914 so bile volitve v drugič, pri katerih se mu je posrečilo, da je zvaril skupaj za svojo vladno toliko poslancev, da je za silo mogel računati z večino. Sedaj ob vojski je strankarstvo precej stopilo v kot, ker je bil res ves narod za boj proti Srbiji, da se ji vzame Macedonija. Sedanja vlada ima pa vendarle velike težave s sobranjem, in zelo previdno mora delati, da premaga svoje močne nasprotnike. To se je videlo zadnjič, ko se je še le po daljših pogajanjih posrečilo Radoslavovu, da je dobil od večine sobranja pravico za tri mesece pobirati davke in porabljati denar v smislu prejšnjih sklepov.

Med strankami je najmočnejša liberalna, vladna, ki se sestavlja iz treh prej samostojnih strank. Svoj čas pod ministrskim predsednikom Stambulovom je bila ta stranka edina; imela je precejšnjo večino in je podpirala Stambulova, ki je bil obenem njen ustanovitelj in načelnik. Stambulov je bil proti temu, da bi bila Bolgarija samo privesek Rusije; hotel jo je samostojno, naslonjeno na zapadne države, iz katerih je zajel tudi liberalne nazore, ki je po njih mislil, da osreči svoj narod. Skrbel je, da so Bolgari

hodili v visoke šole na Nemško in v Avstrijo. Rusiji prijazni Bolgari, zlasti velik del izobražene mladine, so ga strastno sovražili. Padel je zavratno umorjen, pravijo, da po ruskem povelju. Po njegovi smrti je stranka razpadla v tri dele, ki pa niso imele prav nobenega političnega vpliva, dokler ni kralj Ferdinand poklical Radoslavova za ministrskega predsednika. Po njegovem vplivu so se za volitve meseca decembra leta 1913 združile vse tri liberalne stranke v eno skupino in dobile od 539.086 oddanih veljavnih glasov 205.198 glasov ter izmed 204 poslancev 94, torej premalo za večino. Ker ni Radoslavov od nobenega druge stranke mogel dobiti podpore za svojo vladno, jo je iskal pri demokratih, kmeti stranki in socialistih; razpustil je sobranje in razpisal nove volitve, ki so mu prinesle, kakor smo že povedali, malo večino, s katero zdaj vlada.

Poleg liberalne stranke je bila pred Radoslavovim nastopom najmočnejša konservativna, ki je bila z ozirom na pravoslavno vero in iz hvaležnosti — odločno za najožjo zvezo z Rusijo. Njen voditelj Danev je kot ministrski predsednik naravnost rekel, da nasproti Rusiji bolgarska politika ni tuja, to se pravi, da bolgarska politika pravzaprav ni samostojna, ampak ruska. Pri volitvah leta 1913 se je pa vse zasukalo. Bolgari so v balkanski vojski sijajno zmagovali; prišli so pred Čataldžo in trkali takorekoč na carigradska vrata. Takrat je bil ministrski predsednik konservativce Gešov. Očita se mu, da je ob tej izredno ugodni priliki, ki se mu je pač samo enkrat ponujala, zapravljal bolgarske koristi. Moral bi bil po zmagi pri Lüle-Burgas, ko so Turki oslabiljeni bežali za Čataldžo, ali z njimi skleniti mir in zagotoviti svoji domovini uspehe njenih zmag, ali pa prodreti Čataldžo in v Carigradu Turkom izsiliti mir, kakoršen bi bil Bolgariji všeč. Ostal je pa v tem zgodovinskem trenutku slabič med dvema stoloma.

Od Grkov se je dal premotiti, da ni s Turki sklenil miru, Ruse je pa kot pokoren služabnik na migljaj ubogal, da ni šel v Carigrad. Namesto tega se je udal, da se je sklenilo premirje in sprejel vabilo na posvet v London, kamor je poslal svojega somišljenika Daneva. V Londonu so se posvetovanja vlekla in jasno je bilo takoj, da z večnostjo in soglasjem velikih držav, pred vsem Rusije, turški zastopniki zadržujejo vsak sklep in se med tem doma pripravljajo. Res se ni nič sklenilo; pač pa so se še Turki o-mogli, da so Bolgarom vzeli Odrin; bolgarski bivši zaveznik Srb pa je Bolgaru potem, ko ga je premagal, vzel Macedonijo, zavoljo katere je v prvi vrsti šel v boj.

Za Gešovom je bil ministrski predsednik Danev, pod katerim se je ravno izvršila nesrečna vojska s Srbi. Zato se ni čuditi, da po teh dogodkih Rusija ni imela najboljših veljave med Bolgari, saj je bilo znano, kako je naravnost pomagala, da so Bolgari takorekoč popolnoma zastopni prelili potoke krvi in po celi vrsti zmag nazadnje prišli domala ob vse, kar so si priborili.

Zato sta se ob imenovanjih volitvah s silno močjo pojavili dve stranki — kmetijska in socialistična, obe z zelo radikalnim programom. Kmetijska je zastopala načelo, da se mora meščanskim ljudem izvit politična moč iz rok in da jo mora dobiti kmet; vsaka vojska mora biti izključena; vojaštvo v sedanjí obliki naj se odpravi.

Kmetje so bili pač nevoljni na vojsko. Stranka je dobila takoj pri prvem nastopu 116.447 glasov in 48 poslancev. Socialisti so imeli, oziroma imajo še vedno dve stranki, eno delavsko, socialnodemokratsko, kakor je naša (pri imenovanjih volitvah 53.777 glasov in 18 poslancev) in splošno, ki je le nekatere reči iz socialdemokratskega programa sprejela v pro-

gram (53.369 glasov in 19 poslancev). Demokratije, ki jih vodi Malinov, so dobili 45.525 glasov in 14 poslancev; konservativci pod Gešovim vodstvom 24.277 glasov in 5 poslancev, Danevovi pristaši 13.871 po celi deželi razbitih glasov, ki so spravili samo Daneva v sobranje; končno radikalci 23.857 glasov in 5 poslancev.

Pri volitvah meseca marca leta 1914 so se razmere nekoliko izpremenile, kakor smo že omenjali, a potrebno se nam je zdelo navesti ravno imeovane številke, da se razvidi, kako malo ustaljeno je politično strankarsko življenje na Bolgarskem in kako še zlasti radikalna načela lahko naenkrat butijo na dan. Eno je pa gotovo: Srbije in Rumunije, pa tudi Grčije, ki so ob balkanski vojski vsaka po svojem Bolgarijo-zmagovalko izpremenile v premagano, na Bolgarskem nobena stranka ne mara.

Sv. Oče ugovarja.

Kakor smo že poročali, je italijanska vlada ugrabila palačo avstrijskega poslanika pri Vatikanu, takozvano „Palazzo di Venezia“, in jo proglasila kot last italijanske države.

Zoper ta rop je, kakor poroča „Slavische Korrespondenz“, izročil sv. Oče po svojem državnem tajniku dne 27. avgusta diplomatičnim zastopnikom pri Vatikanu sledeč ugovor:

„Iz polemike, ki je nastala v italijanskem časopisu z dovoljenjem vlade nekaj dni poprej, predno je dne 25. avgusta izdala dekret, s katerim je bilo proglašeno avstrijsko poslaniško poslopje pri Vatikanu „Palazzo di Venezia“, kot last države, je bilo jasno razvidno, da se bo italijanska vlada odločila do tega koraka. Papež, ki je bil na povelje italijanske vlade obveščen o tem na čisto enostaven način še le dan pozneje, to je, dne 26. avgusta, ni opustil grajati to že izvršeno dejstvo. Ne da bi razmotrival in preiskoval, je-li so v dotičnem dekretu navedeni razlogi taki, da bi opravičevali proglasitev poslaniške palače kot državno last in ne da bi razmotrival, je-li bila zaplemba modra in previdna, ker bi utegnili imeti za posledico težke represalije in ne da bi preiskuševal, je-li utegne s tem trpeti Italija na ugledu, mora sv. Stolica pred vsem povdarjati, da je ta korak italijanske vlade kršenje najsvetejših pravic sv. Stolice. Imenovana palača je starodavni sedež poslanika Njegovega apostolskega Veličanstva pri Vatikanu in poslanikova odsotnost ne more odvzeti palači tega značaja, ker je ta odsotnost samo začasna, ker je bila povzročena vsled nenormalnih vojnih razmer. Italijanska vlada sama smatra avstrijskega poslanika pri Vatikanu še vedno za zastopnika Avstrije pri Vatikanu, ravno tako prostega in varnega, kakor poslanika Bavorske in Prusije in je celo odklonila odgovornost za njegovo odsotnost. Okupacija omenjene palače pomenja razžalitev sv. Stolice in kršenje poslaniške pravice. Proti takemu postopanju, ki je nov dokaz za nepravilni položaj, v katerem se nahaja sv. Stolica, se mora formalno in slovesno ugovarjati. To pa posebno za to, ker so omenjene vlade opozorile italijansko vladno na iregulariteto (nepravilnost) njenega postopanja.“

Italijansko bojišče.

Sedma laška ofenziva na primorski fronti je zlomljena. Vsled uspešnega odpora naših čet se je italijanski načrt pohoda proti Trstu izjalovil. — Na

LISTEK.

Pavel Perko:

Moj Tone.

(Slika.)

(Dalje.)

Se tisti dan sem naročil Flobert-puško 9mm in potrebno množino municije. Seveda sva potem štela dneve, kdaj bo orožje dospelo.

„Samo da boš poslej odkritosrčen in da v družino ne boš hodil!“

„Ne bom hodil! Mari so mi otroci! Najrajši imam Togota! In ko bom imel puško, potem se ne bom zmenil za nikogar!“

„Tako je prav! Le ubogaj me! Ne boš se nikdar kesal!“

Nekoč ga pošljem na pošto. Ni se sicer zamudil dolgo, vendar sem ga vprašal, če ni bil morda v kaki družini.

„Ne.“

„V kaki hiši tudi ne?“

„Tudi ne. Šel sem naravnost skozi gozd, in nazaj tudi skozi gozd.“

A kaj je bilo? Niti sanjalo se mi ni, da se ta fant laže. In vendar se je! Po tej tako strogi kazni in vendar je zopet lagal! In kakor slučajno sem mu bil prišel na sled.

Pride tisto popoldne Ovsenarjev fantek, tisti,

ki še v šolo hodi, in prinese nekaj v papir zavitega. Pravi:

„To je za Toneta.“

„Kaj pa je notri?“

„Pištola.“

„Kakšna?“

„Naš Luka jo je dal nazaj, ker se ne sproži, in ker ni toliko vredna!“

Odprem zavoj, ker Tone je bil pri učenju. Vidim primitivno izdelano pištolo, napravljeno iz vojaške patrone, ki je bila pritrjena na lesenem ročaju, in spredaj zavrtana za vžiganje z žveplenko.

„Kaj je s tem?“

„Luka jo je kupil od Toneta za 20 v, pa je ne mara, ker ne vžiga. Tone mora vrniti denar!“

„Kdaj jo je pa kupil od Toneta?“

„Danes dopoldne.“

„Ali je bil Tone pri vas?“

„Bil.“

Dobro! Odšel sem fantu 20 v. in ga odslovil. Po študiju pa sva imela s Tonetom obračun. V duši mi je plalo jeze in gneva; a na zunaj sem se ohranil dovolj mirnega in razsodnega. Tajil ni; ampak je z največjo odkritosrčnostjo priznal, da je bil res pri Ovsenarju, pa da ni prav storil, ker je lagal, pa da sedaj ne bo nikoli več . . .

Da, najhuje je bilo, da se nad tem fantom niti znositi nisem mogel. Ko sem videl njegov zaupljiv pogled in njegovo do servilnosti vdano odkritosrčnost, me je zoper vso mojo voljo minilo polovico jeze. No, verjel mu nisem več. S hladno besedo sem ga zapustil, ko sem mu poprej povedal, da sem sedaj popolnoma obupal nad njim; da ga več učil ne bom, ker

itak nič ne izda; pa da bom naročeno puško še ta trenotek odbovedal, ker je ne zasluži.

To zadnje je učinkovalo še najbolj. Pogledal me je, kakor bi se čudil, da-li res mislim tako . . . A ko je videl trd izraz v mojem očesu, je povsili glavo in bil tih.

In vendar! Vendar sem mu verjel še enkrat! Nisem mogel drugače . . . To je moja stara slabost, da prerad vse verjamem. In Tonetu sem verjel še posebno . . .

Saj je pa tudi vse sililo na to, da naj poizkusim še enkrat. Ali mar ni bil Tone po tistem mojem ukoru priden in ubogljiv kakor še nikdar?! Ure poprejšnjega študija se je držal navzlic temu, da ga nisem več niti učil, niti priganjal. Pa dasi ga nisem nadzoroval, vendar sem čul iz vrtné lope gori v so bo polglasno mrmranje, ki je pričalo, kako marljivo je Tone pri učenju . . .

In po uri? Niti v gozd ni šel. Okrog doma je hodil in čakal, če ga morila kam pošliemo. Ali pa je vzel knjigo in bral, kar se doslej se ni bilo zgodilo. Če smo ga poslali po opravku, se je vrnil tako točno, da se mu je Neža čudila, če je v resnici že vse opravil. Pa tudi puška je dospela; ker odpoved je že bila prišla nekaj prepozno. Kaj sem torej hotel?

V Grabnu pa so zidarji baš tiste dni dodelali vilo in le še mizar je imel izvršiti nekaj dostavkov. V par dneh bom torej že potreboval oskrbnika. Ali ni torej vse merilo na to, da poskusim s Tonetom še enkrat? Da, prišla mi je misel: Obsujem ga takorekoč z dobroto in prijaznostjo in česar strogost ni še premogla, to bo dosegla — kdo ve? — miloba . . .

(Dalje prihodnjic.)

tirolski fronti je naš rojak nadporočnik Mlakar izvršil zopet nov, drzen čin. Dne 24. septembra zjutraj je spustil v zrak vrh gore Monte Cimone, severno od Arsiera.

Naš zrakoplov potopil sovražno ladjo.

Naš zrakoplov pod poveljstvom ladijskega poročnika Železni je v spodnjem delu Adrije potopil z bombami francoski podmorski čoln „Foucault.“ Posadko, broječo 2 častnika in 27 mož, ki se je že potapljala, se je posrečilo rešiti s pomočjo še enega letala pod vodstvom ladijskega poročnika Klonoviča in jo spraviti na krov obeh letal. Pol ure pozneje je bila vjeta posadka spravljena na krov našega podmorskega čolna.

Veliko sijajnih činov junaštva in hladnokrvnosti so že v tej svetovni vojski izvršili naši zrakoplovci, toda ta najnovejši čin pa presega vse domišljije, če se pomisli, kako težavno je na odprtem in viharjem morju venomer se premikajočo vojno ladjo z dobro namerjenimi streli iz zračnih višin tako dobro zadeti, da se potopi in še težavnejše je, rešiti vso posadko potapljačev se vojne ladje in jo spraviti na krov zračnih letal. Slava takemu junaštvu!

Naši raztrelili vrh italijanske gore.

To kar so Lahi v letošnjem poletju napravili na gori Col di Lana, so izvršili sedaj naši na gori M. Cimone severno od Arsiera. Naši minerji so pod poveljstvom nadporočnika Mlakarja navrtali vrh imenovane gore in ga dne 24. sept. spustili v zrak. Vjeli smo pri tem blizu 400 Italijanov. Na črti Pabusio—Arsiero—Asiago—Sugana—Cauriol Italijani neprestano napadajo našo bojno črto.

Rumunsko bojišče.

Na sedmograški fronti so naši pregnali sovražnika iz prelaza Vulkan. Deli naših čet so vdrli na rumunska tla. V Dobruči se pripravlja nova velika bitka. Sovražnika ojačujeta svoje postojanke.

Naše čete na rumunskih tleh.

Ko so naše čete dne 21. sept. porazile Rumune pri Petrovem ter pregnale sovražnika iz prelaza Szurduk, so bili Rumuni prisiljeni, da so morali v vsej naglici izprazniti kraje Also-Barbateny, Vulkan in Lupeny ter se umakniti na rumunska tla. Naše čete pod poveljem generala Staab so nato prekoračile mejo ter zasedle višine južno od prelaza Vulkan, ki se že nahajajo na rumunski zemlji.

Bitka v Dobruči.

Petrograjska poročila pariških listov se o bitki v Dobruči ali takozvanem Trajanovem nakopu omejujejo samo na suho vest, da je vodstvo armad prevzel ruski general Zajecitrovsky. Vojni odseki rumunskega senata in zbornice ponavljajo na vlado nujne prošnje, naj pojasni, kako je glede varstva Konštanca in prehodov čez Donavo. Poročila, ki prihajajo preko Stockholma v Švico, pravijo, da rusko-rumunska fronta nima prave skupnosti.

Položaj v Dobruči.

Bolgari so na fronti, dolgi 164 km, iztrgali sovražniku obširno ozemlje in so fronto skrajšali na 65 km. Poleg tega pa je ofenziva sovražnika sedaj skoroda nemočoa. Važno je za sovražnika, da se obdrži v postojankah, v katere lahko iz Sedmograške in iz drugih front dobiva pomoči. Uspeh in upliv te bolgarske zmage v Dobruči se je takoj pokazal na Sedmograškem, kjer so naše čete pričele zmagovati. Kar se tiče splošnega položaja v Dobruči, ni niti najmanjšega poviha za kako nepotrebno razburjenje in bojazen, da bi se sovražniku posrečilo položaj tako spremeniti, da bi bil zanj ugodnejši.

Vojni načrti v Dobruči.

Vojaški kritik lista „Dien“, Dmitijev, piše povodom bolgarske ofenzive: Sovražniki Rumunije so si z napadi v Dobruči napravili mnogo večje naloge, kakor smo prvotno mislili. Osrednje sile hočejo na vzhodni fronti obdržati ravnotežje in sicer s tem, da hočejo Rumunijo popolnoma zrušiti in ji pripraviti enako usodo kot Srbiji. Drugi vojaški kritiki so mnenja, da bi se bolgarsko-nemški poizkus, prekoračiti v Dobruči Donavo, od rusko-rumunske strani le težko preprečil.

Četrtna rumunske armade izgubljena.

Iz Sofije se dne 20. t. m. poroča: Po 20urnem boju znašajo rumunske izgube po zanesljivih cenitvah 70.000 mož mrtvih in ranjenih in 30.000 vjetih, to je ena cela četrtna rumunske armade.

Rusko bojišče.

V Karpatih je najhujši ruski pritisk na naše postojanke na črti Dornavatra—Kirlibaba. Zahodno od Jablonice smo dne 21. sept. izgubili višino Smotrec, ki smo jo dne 19. t. m. iztrgali Rusom. Vzhodno od Lvova se bije zopet huda bitka. V prostoru med rekama Seret in Strypa napada sovražnik z veliko silo.

V 14 dneh v Lvovu

Petrograjski list „Novoje Vremja“ piše: „Rusko vrhovno armadno vodstvo zbira pri Haliczu v Galiciji tako ogromne sile, da je padec mesta zasiguran. Po padcu Halicza bodo Rusi osredotočili vse svoje sile proti mestu Nikolajev, da ga zavzamejo. Naše geslo je: V 14 dneh v Lvovu!“

Macedonsko bojišče.

Srbi ponavljajo svoje napade zahodno in severozahodno od Ostrovskega jezera in so pridobili nekaj kilometrov ozemlja. Pri Florini so vršijo srditi boji z francoskimi četami. Napadi četverosporzumovih čet na Kajmakčalan in na postojanke ob rekici Moglena stremijo za tem, da se polastijo Bitolja. Ob Vardarju in Strumi ni posebnega. Francosko vojno brodovje je obkolilo Kavalo ter jo močno obstreljuje.

Srbska skupščina.

Srbska skupščina je dne 21. sept. po sedmih tajnih sejah, v katerih je Pašić podal natančen položaj, zaključila svoje delovanje, odobravajoč poročila in politična navodila o zunanji politiki. Nato je skupščina sprejela dnevni red, kjer izraža neomajano zvestobo napram narodnim zahtevam vzhic vsem težavam in poizkusom, da bi se uničil srbski narod, in označa prejšnje in sedanje pravce Srbije in po njih pridobljena prijateljstva za edina, ki vodijo k narodnim idealom. Pred glasovanjem o dnevnem redu je zapustilo osem nacionalnih poslancev dvorano.

Grčija.

Četverosporzum namerava razdeliti Grčijo.

Rimski listi pišejo, da je sedaj prišel čas, da razdelijo Grčijo. Za začasnega vladarja čez Macedonijo ter otoke Kios, Mitilene, Samos in Kreta se naj imenuje Venizelos, kateri pride te dni v Solun. Za vojaško službo sposobno moštvo tega ozemlja se naj skliče pod orožje in pridruži Sarraillovi armadi.

Novi grški ministrski predsednik udan kralju.

Nek carigrajski diplomat potrjuje v „Osmanskem Lloyd“, da je novi grški ministrski predsednik Kalogeropoulos zvesto udan kralju Konstantinu. Kalogeropoulos bo brezdvomno nasledoval politiko svojega kralja. Podpirali ga bodo skoro gotovo Gunaris, Zaimis in Skuludis.

Politične vesti.

Ogrsko-hrvatski državni zbor. V seji dne 21. sept. je grof Tisza glede vprašanja sklicanja delegacij povdarjal, da se ogrska vlada ne mara vmešavati v notranje avstrijske zadeve, pač pa želi, da bi se ustavne razmere v Avstriji tako razvile, da bi bilo sklicanje delegacij omogočeno. Če se delegacije skličejo, se morajo iste sklicati samo iz zakonodajskih ozirov in ne za to, da bi bilo sklicanje naperjeno — proti Avstriji. Ako pa bi bilo potrebno vendarle nastopiti, tedaj se bo morala izbrati oblika, katero smo že leta 1897 nameravali in zopet opustili, ker je med tem odpadla ovira in so se izvolile avstrijske delegacije. Z ozirom na zunanjo politiko je zanikal trditve grofa Apponyja, da zasleduje Avstro-Ogrska napram Ameriki politiko užaljenosti, temveč res je, da polagamo veliko važnost na dobre odnose z Združenimi državami. Grof Appony je mnenja, da mora

zunanji minister vedno obvladati situacijo, tako da se bo lahko poslužil primerne trenutka, v katerem bi se dal skleniti mir. Ta trenotek se ne sme zamuditi. Dosedanje delovanje zunanjega ministra nam ne daje jamstva, da je Burian za to sposoben človek. Tisza je še enkrat govoril o italijanskem in rumunskem vprašanju, a ni rekel nič novega. Potem sta se odklonila Andrassyjev in Apponyjev predlog.

Batoeki za Ogrsko. Nemci imajo diktatorja (uradnik z neomejeno oblastjo) za vse prehranilne zadeve, to je gospod Batoeki. Tudi ogrska vlada je imenovala komisarja za prehranilne zadeve na Ogrskem z ministrsko plačo in sicer prejšnjega nadžupana v Arvi, Štefana pl. Szinczy-Meres.

Socialni demokratje v Nemčiji. V Berlinu zboru državna konferenca nemške socialne demokratije. Prva seja, katere se je udeležilo kakih 300 delegatov, se je vršila dne 20. sept. Predsednik Ebert je povdarjal, da ima konferenca namen služiti enotnosti stranke, ji zagotoviti akcijsko svobodo in ji za bodočnost dati ravno smer. Dve opozicijski skupini — „Internationale“ in Ledeburjeva — sta se pritožili proti pristranski sestavi konference. O politiki stranke je poročal sodrug Scheidemann, da je s sedemdesminko večino sklenjena privolitev stranke za vojne kredite odobravala razpoloženju ljudstva, ki se je takrat popolnoma zavedalo ruske nevarnosti. Danes pa ne uvidi opozicija, da Nemčiji ne grozi — manjša nevarnost. Ni nobenega znamenja, da bi tudi francoski in angleški socialisti odklonili vojne kredite, če bi to sedaj storili nemški socialisti. Govorjenje o socialistični vladni politiki ni nič drugega, kakor da vlada informira tudi socialno demokratično stranko, kakor vse druge stranke, in da je tako odpravljeno izjemno stanje. Sklepi mednarodnih kongresov, da morajo socialno demokratične stranke delovati na kar najbolj nagli konec vojne, velja za vse socialnodemokratične stranke. Pa naša tozadevna stremeljenja zadenejo vedno na ostro odklonilno stališče na drugi strani. Govornik konča s trdnim zaupanjem, da bodo nemški delavci končno sami zahtevali, da se nemška socialna demokracija enotno in z vso močjo loti bodočih in nepregledno velikih nalog. — Konferenca bo trajala več dni.

Tedenske novice.

Pastirski listi. Spišal, zbral in na svetlo dal dr. Mihael Napotnik, knezoškofo lavantinski. Druga knjiga. V Mariboru, 1916. V lastni založbi. Natisnila tiskarna sv. Cirila. To je naslov knjigi, obsegajoči 881 strani v veliki osmerki. V njej so objavljene nadpastirske poslanice knezoškofa-pisatelja po l. 1916, skupni nadpastirski listi avstrijskih škofov, katere je pomagal izdajatelj deloma sam sestavljati, različni priporočilni govori, odredbe, pisma itd. in nazadnje govor o ljubezni, prednašan v prvi sinodalni seji 29. avg. l. 1911. Kakor je prva knjiga zlat rudokop za cerkvene govornike in pisatelje, tako bo tudi pričujoča druga postala pravi vademecum naši častiti duhovščini. Tudi jezik je krasen, oblika čista.

Katoliško tiskovno društvo v Mariboru je ustanovljeno, da razširja slovenski katoliški tisk po Slovenskem Štajerju. Kako je dosedaj vršilo svojo nalogo, je vsem dobro znano. Da ostane katoliški tisk in ves katoliški pokret trajno na sedajnem višku, to je sedaj naša skrb. Po vojski bodo potrebe velike in nam je treba delati, da bomo pripravljeni za velike naloge. Štajerski Slovenci moramo kot močen del slovenskega naroda vzgledno in vseobsežno izvrševati svojo kulturno nalogo. Sedaj imamo „Voditelja“, znanstveno glasilo slovenske katoliške duhovščine; „Časopis za zgodovino in narodopisje“, katerega izdaje Zgodovinsko društvo v Mariboru; „Ljubitelja krščanske umetnosti“, kateri si je zastavil nalogo, gojiti med nami zanimanje in proučevanje umetnosti; „Glasnik najsv. Sre“, kateri služi nabožnim ciljem med slovenskim ljudstvom; „Straža“ in „Slovenski Gospodar“, ki sta naši politični glasili. In kaj nas čaka po vojski? „Glasniku“ je suknjica premajhna, rast in procvit naših cerkvenih organizacij nujno zahteva, da se razširi. „Straža“ se je tako priljubila med vojsko, da bo po vojski morala zopet misliti na večkratno izdajanje. Pri „Slovenskem Gospodarju“ bo neobhodno potrebno, da se zopet upeljajo tili priljubljene „Gospodarske Novice.“ Nemogoče je tudi, da ostane naša nepolitična organizacija brez glasila, osobito mladinska organizacija nujno potrebuje, da dobi zopet glasilo svojih idej, svojega dela, svojih načrtov. In kaj, ali bomo štajerski Slovenci vedno ostali brez leposlovnega lista? Našim domačim slovstvenim talentom treba poskrbeti za torišče, na katerem se izživijo. V Ljubljani imajo tri leposlovne liste, vsi dobro shajajo, zakaj bi tudi mi štajerski Slovenci ne poskusili, da zberemo svoje slovstvenike okoli lastnega glasila ter si ustvarimo lastno ognjišče slovstvenega delovanja. Za vse to pa nam je treba močnega in krepkega Tiskovnega društva, ki bo kos nalogi, katere mu stavijo naši kulturni cilji. Za to podpirajmo društvo in mu pristopajmo. Članarina znaša na leto 16 K. Rodoljubi, pristopajte!

Novo sv. mašo je služil dne 17. sept. v Beltinju na Slovenskem Ogrskem Florencij Forjan iz reda sv. Frančiška. Novomašnika je vodil in mu pridgoval č. g. Ivan Bašša, plebanuš iz Bogojine. Navzoča je bila in novomašniški blagoslov sprejela tudi rodbina grofa Avgušlina Zichy.

Duhovniške vesti. Prestavljeni so sledeči č. gg. kaplani: Ivan Alt iz Slov. Bistrice kot vikar v Ptuj; Franc Stermšek iz St. Vida pri Planini kot I. kaplan v Slov. Bistrici; Anton Medved iz Majšperga v St. Vid pri Planini; Ivan Ogulin iz St. Vida pri Grobelnem v Majšperg; o. Gabrijel Planinšek od Sv. Trojice v Ljubljano. — Č. g. Jožef Toplak, vikar v Ptuj, je dobil radi bolehnosti šestmesečni dopust.

Nov župnik v Radgoni. Župnijo Radgona je dobil kn.-šk. tajnik dr. Avgustin Kraus. Je zmožen tudi slovenščine.

Nadučitelj Filip Koderman umrl. V Bočni pri Gornjemgradu je dne 17. t. m. umrl nadučitelj g. Filip Koderman, star 85 let. N. p. v m.!

Slovenski učitelj padel. Dne 10. sept. je na laškem bojišču padel rezervni poročnik Maks Viher, bivši pomožni učitelj v Mariboru. Rajni, ki je bil zelo simpatična osebnost, in je bil radi svojega junaštva odlikovan s srebrno kolajno, je bil sin nadučitelja Viherja v Vuzenici.

Iz poštne službe. Poštna oficijantinja Mačilda Ferencak v Konjicah je imenovana za poštarico v Loku pri Zidanem Mostu in poštna aspirantinja Terezija Bucinek je pa imenovana za poštno oficijantnjo v Konjicah.

Umrl je v Lipskem nekdanji profesor slovenskega jezikoslovja na ondornem vseučilišču Avgust Leskien.

O vojaški pripravi mladine razpravlja tudi odredba škofijskega ordinarijata v St. Hipolitu (Škof. list št. 9). Najprej opozarja na one točke v odloku ministra za deželno brambo (ddto. 19. junija 1916), ki tangirajo sodelovanje duhovščine pri vojaški pripravi mladine. V odloku beremo med drugim tudi: „Vaje ob nedeljah in praznikih naj se tako urede, da udeleženci nikakor ne bodo ovirani ali moteni v izpolnjevanju verskih dolžnosti, in da ne bo nobenega povoda za kako pohujšanje.“ Škofijska odredba pravi dalje: „Iz tega sledi, da ni vzroka, da bi se č. duhovščina vojaški pripravi mladine odtegovala.“ Škofijski ordinarijat naravnost želi, da se ta vzgoja, ki bo gotovo ostala kot trajna naprava, kolikormoč ne guje in pospešuje; s tem naj se vzgoje popolni možje, ne le telesno-krepki ljudje. Tudi pri jesenskem škofovskem posvetovanju (1915) so cerkveni knezi izrazili naravnost željo, naj se ta namera v domovinskem interesu podpira in sicer tako, da se vojaška vzgoja ne guje kar v katoliških društvih v okviru sedanjega urejenega društvenega življenja. V manjših krajih, kjer še ni nobene mladinske organizacije, pa naj dušni pastirji skrbijo, da zberejo katoliško moško mladino ter jo v svrhu vojaške vzgoje priklone sosednjemu katoliškemu društvu. Kjer še tega ni mogoče doseči, bodo dušni pastirji pazili, da se njih dušno-pastirski skrbi izročeni mladeniči, ki se bodo v drugih društvih vojaško vežbali, v versko-nravnem oziru ne bodo pokvarili. Na konferenci zbrani škofje so tudi povdarjali, da se nedeljsko in prazniško posvečevanje vsled vojaške priprave mladine v nobenem oziru ne sme kršiti.“

Poneverjenje. Občinski tajnik v Hinterbrühlu pri Dunaju, F. Zach, je poneveril 5000 K in je pobegnil z njimi na Dunaj. Ko je denar zapravil, se je sam oglasil sođnji.

Novi 2vinarski novci iz železa, ki pridejo v kratkem v promet, bodo v sredi preluknjani.

Pegasti legar. V Meretincih, okraj Ptuj, se je med begunc pojavil pegasti legar.

Gospodarske novice.

Karte za mast na Stajerskem. Izšla je naredba stajerskega cesarskega namestništva, ki določa, da bodo s 1. oktobrom t. l. upeljane za celo Stajersko karte za mast in olje. Karte bodo razdeljene v 2 vrsti in sicer takozvane splošne karte za mast in v karte za delavce. Karte za olje in mast bodo razdeljene v 24 odrezkov za odrasle osebe in za otroke, ki so stari več kot 3 leta in v 12 odr. za otroke, ki so stari več kot 1 leto in manj kakor 3 leta. Karte za olje in mast za delavce pa bodo razdeljene v 24 odrezkov in bodo označene s črko „S.“ Nadalje bodo izdane posebne karte za sirovo maslo in sicer za take osebe, ki nimajo nobene pravice do kart za mast

in olje, ker imajo mast in olje doma v zalogi, nimajo pa doma nič sirovega masla. Karte za sirovo maslo bodo razdeljene v 8 odrezkov za odrasle osebe in za otroke, stare več kakor 3 leta, in v 4 odrezke za otroke, stare več kakor 1 leto in manj kakor 3 leta. Karte za olje in mast in za sirovo maslo bodo dobivale samo tiste osebe, ki si morajo kupiti mast, olje in sirovo maslo, ne pa tudi osebe, ki si ta živila doma pridelajo ali jih pa imajo v zalogi. Kolika množina masti, olja in sirovega masla bo prišla na eno osebo na teden, še ni določeno, tudi še niso določene tozadevne podrobnosti. Karte bodo veljavne za štiri tedne. Karte za mast in olje za delavce bodo dobivale samo take osebe, katere imajo ob enem pravico do zvišane množine moke. Nadalje se določa, da bodo morali trgovci in tudi kmetie naznaniti okrajni politični oblasti svoje zaloge masti, olja in sirovega masla in sicer do 20. vsakega meseca. Za tozadevne prestopke je določena denarna globa do 5000 K, oziroma kazen zapora do 6 mesecev.

Najvišje cene za vžigalice je trgovinski minister določil tako-le: švedske ovoj 100 škatljic 4.90 K, 10 škatljic 52 v, 1 škatljica 6 v. „Mikado“ 100 škatljic 7.85 K, 10 škatljic 84 v, 1 škatljica 10 v. Žveplane vžigalice 100 škatljic 5.95 K, 10 škatljic 64 v, 1 škatljica 7 v. Vsakemu se mora dati na zahtevo 10 škatljic. Za vžigalice, kojih čisti dobiček je namenjen v dobrodelne ali društvene namene in ki so kot take na škatljici označene, niso veljavne te najvišje cene.

Uredba prometa z živino za celo Avstrijo. Dosedaj se je živinoprometne zavode ustanovilo samo v nekaterih deželah. Dne 23. sept. pa se je izdala ministrska odredba, po kateri se bo nakupovanje in prodajanje goveje živine od 1. oktobra naprej za celo Avstrijo enakomerno uredilo. Poljedelcem in mesarjem bo odslej pod gotovimi pogoji dovoljeno, da si smejo sami nakupovati živino za svoje potrebe.

Preskrba z mlekom. Za mesta Gradec, Maribor, Celje, Ptuj, Bruck, Mürrzuschlag, Judenburg, Ljubno in Voitsberg se ustanovijo v najbližnjem času preskrbovalnice za mleko, katere bodo zbirale mleko in ga oddajale strankam.

Cene za krompir v trgovini na drobno. Ces. namestnija je določila cene za krompir v trgovini na drobno in sicer: Za prebrani krompir (jajče velikosti) 19 v 1 kg, za neprebrani krompir 17 v. Za kraje na deželi, kjer se mora krompir sd daleč dovažati, sme politična oblast dovoliti nekoliko višje cene, ki pa se morajo javno razglasiti. Cene za podrobno prodajo veljajo edino za množine pod 100 kg.

Razne novice.

Od denarja iz usnja do papirnatega denarja. Nešteto so novosti, ki so se tekom vojne udomačile v ljudstvu, kot nadomestek ali dopolnilo bodisi za živež ali za plačilna sredstva. Naglo se je navadil sedanjí človek na te novosti, posebno kar se tiče papirnatega denarja. Papirnat denar se rabi v Evropi čez 250 let; znašlo se ga je pa že pred 2000 leti in sicer na Kitajskem, v času, ko so državni izdatki že daleč presegali državne dohodke. V iste svrhe se ga rabi še danes. Prvi kitajski denar te vrste sicer ni bil iz papirja, temveč iz jelenovega usnja. Imel je velikost pesti, je bil poslikan in se ga je smatralo kot nekako vrsto državnih zakladnic. Denar iz usnja je imel več slabih strani. Dal se je lahko ponarediti, izgubil je kmalu barvo in pred vsem ni bilo dovolj potrebnega usnja na razpolago. Posledica je bila, da se je kitajska država morala odločiti za papirnat denar; to se je zgodilo okrog l. 1000 po Kr.

Izpočetka se je kitajsko ljudstvo branilo papirnatega denarja in ga ni hotelo sprejemati. Vlada ga je morala še le prisiliti do tega. Dala je na denar natisniti sledeči kratek, a jedrnat napis: „Papirnat denar s cesarskim pečatom je tako dober, kakor kovan denar. Kdor ne uboga, bo obglavljen!“ To sredstvo je bilo sicer precej robato, vendar je pa popolnoma izpolnilo svoj namen. V Evropi je Švedska prva uvedla papirnat denar. Leta 1655 je dovolila nekemu J. Palmstrucku izdajo bankovcev. Štokholmska banka pa jih je začela izdajati še le pozneje. Vzgledu Švedske je sledila Anglija leta 1694, Norveška leta 1695. Danska leta 1713 in Francoska leta 1718. Kljub temu, da je Francosko preobilno izdajanje papirnatega denarja privedlo s polomom banke nekega goljufa z imenom Lawa do bankrota, se ostale evropske države niso hotele odreči cenemu načinu izdelovanja denarja in je uvedla Avstrija leta 1762, Rusija leta 1768, Saksonska proti koncu 18. stoletja in Pruska leta 1805 papirnat denar.

Volkovi v Dalmaciji. Okoli Strniča so se pojavili volkovi, ki so raztrgali doslej okoli 200 komadov goveje živine.

Igralne karte se podražijo. Tovarnarji za izdelovanje igralnih kart so vnovič zvišali ceno za raznovrstne igralne karte, ki stanejo sedaj še enkrat toliko, kakor pred vojsko. Popolnoma prav!

Dopisi.

Maribor. Letos se pripelje zelo malo zelja na trg. Glava stane 30 do 40 v. V soboto je neka kmetica z Dravskega polja pripeljala voz zelja, katerega pa je namesto kmetice prodajal policijski nadzornik. Mnogi pravijo, da se radi tega pripelje in prinese tako malo blaga na trg, ker se s kmetiskim ljudstvom prestrogo postopa.

Maribor. Kdor hoče za mesec oktober dobiti karto za mast, mora najpozneje jutri (torek), dne 26. sept., dopoldne od 8. do 11. ure v pisarni mestnega preskrbovalnega urada oddati izjavo, da nima dovolj masti (manj kot 1 kg za odrasčeno osebo in 50 g za 1 otroka) v svoji zalogi. Potrebne tiskovine se dobio v telovadnici v poslopu nemške hranilnice. Izjave mora oddati za vsako hišo hišni gospodar ali gospodinja jutri do 11. ure dopoldne in mora prinesiti tudi hišno listo seboj.

Zvišanje poštних pristojbin.

Izdali sta se dve naredbi, s katerima se razglašata napovedana izprememba poštних in brzojavnih pristojbin, ki stopi v veljavo z dnem 1. oktobra t. l. Enaka tarifa, ki bo od 1. oktobra t. l. dalje veljala v notranjeavstrijskem prometu, bo bistveno veljala tudi za promet z Ogrsko, Bosno in Hercegovino in z Nemčijo. Glavne izpremembe so naslednje: Pristojbina za pismo najmanjše teže se je določila na 15 vinarjev. Za težka pisma se uvede v prometu z inozemstvom veljavno stopnjevanje teže od 20 do 20 g in sicer s pristojbino 5 v za vsakih 20 g. Za dopisnice, ki jih bo poštna uprava opremila z vtisnjeno znamko, znaša pristojbina 8 vinarjev, za vse druge v celokupnem prometu z inozemstvom (izvzemši Nemčijo) 10 vinarjev. Pri tiskovinah se odmeri pristojbina s 3 v za vsakih 50 g. Kdor hoče, da se njegove tiskovine odpravijo hitro, mora pri oddaji potom posebne ekspresne znamke plačati dodatek 2 v brez ozira na težo pošiljave. Povišajo se še tudi vse druge poštnine in tudi brzojavne (od 6 na 8 v) pristojbine. Več prihodnjč.

Na Najvišje dovolilo Njegovega ces. in kralj. apostolskega Veličanstva

Izvanredna c. kr. državna loterija

za vojnooskrbovalne namene.

Ta loterija v denariu vsebuje 21.146 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 625.000 kron.

Glavni dobitek znaša:

200.000 kron.

Žrebanje je javno in se vrši na Dunaju dne

5. oktobra 1916. Cena srečke 4 krone.

Dobe se srečke v oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstrasse 5, v loterijskih kolekturah, v tobačnih trafikah, v davčnih, poštno-brzojavnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Načrti za kupce srečk brezplačno. — Srečke se določajo poštne prosto.

C. kr. generalno ravnateljstvo za državne loterije
(oddelek za dobrodelne loterije).

Naročajte in razširjajte „Stražo“!

